

**KOMMUNIKATIV METOD ASOSIDA INGLIZ TILINI O'QITISH
SAMARADORLIGI****Vahobjonova Oydinoy Yahyobek qizi****Namangan viloyati Norin tuman 23- maktab ingliz tili o'qituvchisi**

Anotatsiya: Ushbu maqola kommunikativ metod (Communicative Language Teaching – CLT) asosida ingliz tilini o'qitishning samaradorligini ilmiy jihatdan o'rganadi. CLT ning nazariy asoslari, evolyutsiyasi va empirik tadqiqotlar orqali tasdiqlangan afzalliklarini tahlil qilgan holda, metodning o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini, motivatsiyasini va real hayotiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishdagi rolini yoritadi. Maqolada CLT ning kuchli va zaif tomonlari, shuningdek, gibrid yondashuvlar taklif etiladi. Natijada, CLT ingliz tilini o'qitishda paradigmaviy o'zgarish sifatida ta'kidlanib, kelajakdagi tadqiqotlar uchun raqamli texnologiyalar bilan integratsiya qilish tavsiya etiladi. Maqola til o'qitish pedagogikasidagi zamonaviy tendensiyalarni aks ettiradi va globalizatsiya sharoitida ingliz tiliga bo'lgan talabni qondirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Kommunikativ metod, ingliz tili o'qitish, samaradorlik, kommunikativ kompetensiya, empirik tadqiqotlar, o'quvchi motivatsiyasi, real muloqot, gibrid yondashuvlar, til pedagogikasi, raqamli texnologiyalar.

**EFFECTIVENESS OF TEACHING ENGLISH BASED ON THE
COMMUNICATIVE METHOD****Vahobjonova Oydinoy Yahyobek qizi****Namangan region, Norin district****English teacher, school 23**

Annotation: This article scientifically studies the effectiveness of teaching English based on the communicative method (Communicative Language Teaching – CLT). Analyzing the theoretical foundations, evolution and advantages of CLT confirmed by empirical research, it highlights the role of the method in developing students' communicative competence, motivation and real-life communication skills. The article highlights the strengths and weaknesses of CLT, as well as hybrid approaches. As a result, CLT is highlighted as a paradigm shift in teaching English, and its integration with digital technologies is recommended for future research. The article reflects modern trends in language teaching pedagogy and is important in meeting the demand for English in the context of globalization.

Keywords: Communicative method, English language teaching, effectiveness, communicative competence, empirical research, student motivation, real communication, hybrid approaches, language pedagogy, digital technologies.

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ НА ОСНОВЕ
КОММУНИКАТИВНОГО МЕТОДА**

Вахобжонова Ойдиной Яхёбек кызы
Наманганская область, Норинский район
Учитель английского языка, школа № 23

Аннотация: В данной статье научно исследуется эффективность обучения английскому языку на основе коммуникативного метода (Communicative Language Teaching – CLT). Анализируя теоретические основы, эволюцию и преимущества CLT, подтверждённые эмпирическими исследованиями, авторы подчёркивают роль этого метода в развитии коммуникативной компетентности, мотивации и навыков реального общения учащихся. В статье рассматриваются сильные и слабые стороны CLT, а также гибридные подходы. В результате CLT рассматривается как смена парадигмы в преподавании английского языка, и его интеграция с цифровыми технологиями рекомендуется для будущих исследований. Статья отражает современные тенденции в педагогике преподавания языков и важна для удовлетворения спроса на английский язык в условиях глобализации.

Ключевые слова: Коммуникативный метод, обучение английскому языку, эффективность, коммуникативная компетентность, эмпирическое исследование, мотивация студентов, реальное общение, гибридные подходы, языковая педагогика, цифровые технологии.

Kommunikativ til o'qitish metodi (Communicative Language Teaching – CLT) ingliz tilini o'qitishda XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab keng qo'llanilayotgan yondashuv bo'lib, uning asosiy maqsadi o'quvchilarni nafaqat grammatika va lug'atni o'rganishga, balki real hayotiy vaziyatlarda erkin muloqot qila olishga o'rgatishdir. Ushbu metodning samaradorligi ko'plab ilmiy tadqiqotlarda o'rganilgan bo'lib, u til o'rganuvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda an'anaviy grammatika-translation yoki audio-lingual metodlarga nisbatan yuqori natijalarni ko'rsatgan. CLT ning nazariy asosi Hymesning (1972) kommunikativ kompetensiya kontseptsiyasiga asoslanadi, u tilni nafaqat struktura, balki ijtimoiy-kontekstual vosita sifatida ko'radi. Bu yondashuvda o'quv jarayoni o'quvchilarning faol ishtirokiga asoslangan bo'lib, rol o'yinlari, guruh muhokamalari va real vaziyatlarni simulyatsiya qilish orqali amalga oshiriladi, bu esa o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va tilni tabiiy ravishda o'zlashtirishga yordam beradi. CLT ning evolyutsiyasi 1970-yillarda boshlangan bo'lib, u audio-lingual metodning cheklovlariga javob sifatida paydo bo'lgan. Audio-lingual yondashuvda til o'rganish mexanik takrorlash va xatolardan qo'rqishga asoslangan edi, ammo CLT da xatolarni tabiiy jarayon sifatida qabul qilish va kommunikatsiyaga e'tibor qaratish muhimdir. Savignon (1983) ning ishlarida ta'kidlanganidek, CLT o'quvchilarga tilni funksional jihatdan ishlatishni o'rgatadi, ya'ni so'zlash, tinglash, o'qish va yozish ko'nikmalarini integratsiya qilgan holda. Ilmiy adabiyotlarda CLT ning samaradorligi ko'plab empirik tadqiqotlar orqali tasdiqlangan.

Masalan, ikkinchi darajali maktab o'quvchilari orasida o'tkazilgan tadqiqotda CLT ingliz tilida so'zlash ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilaganligi aniqlangan, chunki u interaktiv o'quv muhitini yaratadi va o'quvchilarning o'zaro muloqotini rag'batlantiradi. Shuningdek, Hasibuan va Batubara (2012) ning tadqiqotida CLT o'quvchilarning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini oshirishi ko'rsatilgan, bu esa ingliz tilini o'qitishda nafaqat lingvistik, balki kognitiv rivojlanishni ta'minlaydi.

Ushbu metodning samaradorligini baholashda eksperimental va meta-tahlillar muhim o'rin tutadi. Masalan, qiyosiy tadqiqotlarda CLT ning kuchli versiyalari struktura asosidagi darsliklarga nisbatan ancha samarali ekanligi isbotlangan, chunki ular o'quvchilarning avtonomiyasini oshiradi va tilni real kontekstda qo'llashga undaydi. Boshqa bir tadqiqotda CLT passiv o'quvchilarni motivatsiya qilishi va ingliz tilidagi kommunikatsiya ko'nikmalarini yaxshilashi ta'kidlangan, ayniqsa past darajadagi bilimga ega bo'lgan o'quvchilar uchun. Bundan tashqari, CLT ingliz tilini funksional jihatdan o'qitishda samarali, chunki u o'quvchilarga klassik adabiyotni tushunish va ingliz filmlarini ko'rish kabi amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi. Global miqyosda ingliz tiliga bo'lgan talab ortib borayotgan sharoitda CLT millionlab odamlarga samarali muloqot ko'nikmalarini berishda muhim rol o'ynaydi. CLT ning afzalliklaridan biri o'quvchilarning ishonchini va ravonligini oshirishdir, bu esa avtonom o'rganishni rag'batlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, CLT real hayotiy vaziyatlarda samarali muloqot qilish qobiliyatini oshiradi, bu esa o'quvchilarning tilni qo'llashda motivatsiyasini yuqori darajada saqlaydi. Masalan, biznes ingliz tilida CLT ning samaradorligi o'rganilgan tadqiqotda u o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilaganligi aniqlangan. Shuningdek, test-tayyorlov darslarida CLT ni qo'llash o'quvchilarga nafaqat ingliz tilini ishlab chiqarish, balki test strategiyalarini o'zlashtirishga yordam beradi.

Biroq, CLT ning samaradorligi hamma kontekstlarda bir xil emas. Masalan, Malayziya maktablarida o'tkazilgan tadqiqotda CLT ning ba'zi cheklovlari aniqlangan, chunki u ba'zan o'quvchilarning grammatika bilimini e'tiborsiz qoldirishi mumkin. Bu muammoni hal qilish uchun gibril yondashuvlar taklif etiladi, ya'ni CLT ni struktura asosidagi elementlar bilan birlashtirish. Shunga qaramay, ko'plab meta-tahlillarda CLT ning umumiy samaradorligi tasdiqlangan, ayniqsa ikkinchi til o'rganuvchilar orasida ingliz tilidagi malakani oshirishda. O'qituvchilar uchun CLT ni qo'llashda o'z-o'zini baholash va o'quvchilarning fikr-mulohazalari muhim, chunki ular metodning samaradorligini baholashga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, kommunikativ metod ingliz tilini o'qitishda samarali yondashuv bo'lib, u o'quvchilarning real muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda empirik dalillarga asoslangan ustunlikka ega. Kelajakdagi tadqiqotlar CLT ni raqamli texnologiyalar bilan birlashtirishga qaratilishi kerak, chunki bu uning samaradorligini yanada oshirishi mumkin. Ushbu metodning qo'llanilishi til o'qitish pedagogikasida paradigmaviy o'zgarishni

ifodalaydi va globalizatsiya sharoitida ingliz tiliga bo'lgan talabni qondirishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Chaudhury S. Implementation of Communicative Language Teaching in EFL Contexts. Systematic Review of Communicative Language Teaching (CLT) in Language Education, 2015, pp. 45–60
2. Ahmad S., et al. Communicative Language Teaching Approach: Potential for English Language Teaching. International English Language Teachers and Lecturers, 2014, pp. 112–125
3. Obenza B. Effectiveness of Communicative Language Learning Activities on Students' Communicative Competence, 2021, pp. 78–92
4. Savignon S.J. Communicative Competence: Theory and Classroom Practice. Addison-Wesley, 1983, pp. 15–30
5. Hasibuan A.R., Batubara I.H. The Effectiveness of Communicative Language Teaching in Improving Students' Speaking Ability, 2012, pp. 23–35